

Η Ελληνική Επανάσταση

Ελληνική Επανάσταση ή Επανάσταση του 1821 είναι η ένοπλη επανάσταση, την οποία διεξήγαγαν επαναστατημένοι Έλληνες εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με σκοπό τη δημιουργία ανεξάρτητου Ελληνικού κράτους.

1821

Η Επανάσταση στην κυρίως Ελλάδα

Μετά την έναρξη της επανάστασης από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες τον Φεβρουάριο του 1821, αποφασίστηκε η έναρξη του Αγώνα στην κυρίως Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Πελοπόννησο. Οι Έλληνες θεώρησαν ότι οι συνθήκες εκεί ήταν καταλληλότερες. Γιατί; **α)** οι ελληνικοί πληθυσμοί εκεί ήταν πυκνότεροι, **β)** η παρουσία οθωμανικού στρατού δεν ήταν ιδιαίτερα ισχυρή εκεί, **γ)** υπήρχαν εκεί πολλά μέλη της Φιλικής Εταιρείας, που προετοίμαζαν ήδη τον ξεσηκωμό, **δ)** εκεί υπήρχαν από χρόνια ένοπλα σώματα Ελλήνων (οι κλέφτες), **ε)** υπήρχαν ελληνικά εμπορικά σκάφη, εφοδιασμένα με κανόνια, **στ)** υπήρχαν πολλοί Έλληνες έμπειροι στα στρατιωτικά. Έτσι, λοιπόν, η Πελοπόννησος μεταβλήθηκε σε ηφαίστειο ελευθερίας. Επαναστάσεις ξέσπασαν τον Μάρτιο του 1821 σε διάφορα σημεία της Πελοποννήσου και στη συνέχεια στη Στερεά Ελλάδα, στην Κρήτη, στα νησιά του Αιγαίου, στη Θεσσαλία, στην Ήπειρο, στη Μακεδονία και στη Θράκη. Επαναστατικές κινήσεις έγιναν, επίσης, στην Κύπρο και στη Μ. Ασία. Γρήγορα, ωστόσο, φάνηκε ότι η απελευθέρωση μιας τόσο μεγάλης περιοχής ξεπερνούσε τις δυνατότητες των Ελλήνων. Ειδικά στη Θεσσαλία και στη Μακεδονία, που είναι σε μεγάλο βαθμό πεδινές, καθώς και στη Θράκη, στην Κύπρο και στη Μ. Ασία, όπου ήταν εύκολο να φτάσει γρήγορα τουρκικός στρατός, η καταστολή των επαναστάσεων ήταν άμεση. Τελικά, η επανάσταση εδραιώθηκε στην Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα και σε ορισμένα νησιά του Αιγαίου. Οι δυνάμεις των επαναστατών αποτελούνταν από αγωνιστές που ακολουθούσαν κάποιον οπλαρχηγό δίχως να υπάρχει κεντρική ηγεσία, ήταν πρόχειρα οπλισμένοι, ενώ ο οθωμανικός στρατός ήταν πιο ισχυρός και καλύτερα οργανωμένος.

Στην αρχή της Επανάστασης, οι επαναστατημένοι Έλληνες ξεκίνησαν με νίκες με πρωταγωνιστές τους Κολοκοτρώνη και Παπαφλέσσα. Οι Τούρκοι απάντησαν με σκληρά αντίποινα σε βάρος Ελλήνων αμάχων στην Κων/πολη, τη Σμύρνη, τη Θράκη και την Κύπρο. Μάλιστα, προχώρησαν και στον **απαγχονισμό του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε'**. Η Επανάσταση ωστόσο δεν κάμφθηκε, καθώς γενναία και ισχυρή ήταν η αντίσταση των επαναστατημένων Ελλήνων τόσο στην Πελοπόννησο όσο και στη Στερεά Ελλάδα. Στη **μάχη της Αλαμάνας** ο Αθανάσιος Διάκος με 500 άντρες εναντίον 8.000 Τούρκων βρήκε μαρτυρικό θάνατο και παρά την ήττα οι Έλληνες κατάφεραν ένα μεγάλο πλήγμα στον αντίπαλό τους, αφού οι απώλειες του εχθρού σε νεκρούς και τραυματίες ήταν πολλές. Στη **μάχη στο Χάνι της Γραβιάς**, οι Έλληνες με αρχηγό τον **Οδυσσέα Ανδρούτσο** νίκησαν τον πολυάριθμο τουρκικό στρατό παίρνοντας εκδίκηση για τον θάνατο του Διάκου και τονώνοντας το ηθικό των Ελλήνων. Επίσης, η **πολιορκία και η άλωση της Τριπολιτσάς** ύστερα από έναν εξάμηνο πεισματικό αγώνα με επικεφαλής τον Θεόδωρο **Κολοκοτρώνη** ήταν ένα γεγονός – σταθμός για τους επαναστατημένους Έλληνες, αφού η Τριπολιτσά ήταν το σημαντικότερο στρατιωτικό κέντρο της νότιας Ελλάδας.

- **Α' Εθνοσυνέλευση των Ελλήνων – Επίδαυρος**

Προκειμένου να εδραιωθεί και να επιτύχει η επανάσταση, θα έπρεπε να υπάρχει μία ενιαία κεντρική διοίκηση που θα έπαιρνε κεντρικές αποφάσεις για την εξέλιξη του Αγώνα. Δηλαδή, θα έπρεπε **α)** να βρει οικονομικούς πόρους για πολεμικό υλικό και για τον σχεδιασμό των στρατιωτικών σωμάτων και **β)** να σχεδιάσει τις πολεμικές επιχειρήσεις. Η κατάσταση αυτή προκάλεσε διαφωνίες και διαμάχες μεταξύ των Ελλήνων για το ποιος– ποια κοινωνική ομάδα –θα αναλάμβανε την ηγεσία του Αγώνα. Οι διαφωνίες αυτές κλιμακώθηκαν το καλοκαίρι του 1821, όταν έφτασε στην Πελοπόννησο ο Δημήτριος Υψηλάντης, αδερφός του ηγέτη της Φιλικής Εταιρείας Αλέξανδρου Υψηλάντη, δείχνοντας αποφασισμένος να αναλάβει την ηγεσία του Αγώνα. Οι διαφωνίες αυτές ξεκίνησαν ανάμεσα στους **Φιλικούς και στρατιωτικούς** από τη μια μεριά και τους **πρόκριτους και Φαναριώτες** από την άλλη. Οι πρόκριτοι και οι Φαναριώτες ένιωθαν να απειλούνται από την αυξανόμενη αγάπη του λαού προς τους στρατιωτικούς, που είχαν αναδειχθεί από τους πρώτες μάχες. Για αυτούς τους λόγους, συγκλήθηκε η **Α' Εθνοσυνέλευση στην Επίδαυρο**, στην οποία θα έπρεπε να συμμετέχουν αντιπρόσωποι από όλες τις επαρχίες με σκοπό να δημιουργηθεί μία κεντρική διοίκηση για να διοικήσει τον αγώνα. Στη Συνέλευση ψηφίστηκε από τους Έλληνες το πρώτο ελληνικό σύνταγμα, γνωστό ως «**Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος**» ή «**Σύνταγμα της Επιδαύρου**», που ήταν επηρεασμένο από τα συντάγματα της Γαλλικής Επανάστασης και θέσπιζε το πολίτευμα της αβασίλευτης δημοκρατίας (σε μια εποχή μάλιστα που σε όλη την Ευρώπη επικρατούσε η βασιλεία). Επίσης, αποφασίστηκε, να αναλάβουν τη διοίκηση του Αγώνα το **Εκτελεστικό** Σώμα (με πρόεδρο τον Αλ.Μαυροκορδάτο) και το **Βουλευτικό** (με πρόεδρο τον Δημ.Υψηλάντη). Επίσης, φάνηκε ότι η πρόκριτοι ήθελαν να αγνοήσουν σημαντικούς Φιλικούς, να παραγκωνίσουν σημαντικές στρατιωτικές φυσιογνωμίες, όπως τον Κολοκοτρώνη και να αποκτήσουν τον έλεγχο της διοίκησης.

Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος (Σύνταγμα της Επιδαύρου), 1822

– Όλοι οι Έλληνες εισίν όμοιοι ενώπιον των νόμων άνευ τινός εξαιρέσεως βαθμού, ή κλάσεως (ενν. κοινωνικής τάξης) ή αξιώματος.

– Η ιδιοκτησία, τιμή και ασφάλεια εκάστου των Ελλήνων, είναι υπό την προστασίαν των νόμων.

Ο Κολοκοτρώνης μιλά σε αγωνιστές που απειλούσαν προκρίτους

Έλληνες! Είμαι κι εγώ σύντροφός σας. Αλλά πρώτα να με ακούσετε που θα σας μιλήσω. [...] Γιατί θέλουμε να χάσουμε την πατρίδα μας σκοτώνοντας ο ένας τον άλλο; Εμείς εσηκώσαμε τ' άρματα για τους Τούρκους και ακουστήκαμε στην Ευρώπη ότι σηκωθήκαμε οι Έλληνες για τους τυράννους [...]. Αν σκοτώσουμε τους προεστούς, τι θα μας πουν τότε; Θ' ακουστή σ' όλον τον κόσμο και θα μας πουν τα βασίλεια ότι τούτοι δεν σηκώθηκαν για την πατρίδα και την ελευθερίαν τους, αλλά για να σκοτωθούνε συνατοί τους [ενν. αναμεταξύ τους]. [...] Θα μας πούνε Καρμπουνάρους, ρέμπελους κι ακατάστατους και κανένας δεν θα μας βοηθήση [...].